

Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про народну законодавчу ініціативу»

Цей Закон спрямований на реалізацію конституційних положень, за якими народ є єдиним джерелом влади в Україні, визначає принципи, гарантії, форми, порядок та умови участі народу у законодавчому процесі, сприяє встановленню контролю народу за діяльністю влади у сфері законотворення.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

народна законодавча ініціатива – це сформульовані та оформлені у відповідності до положень цього Закону та інших законодавчих актів України законопроект, законодавча ідея або народна вимога, що підтримані визначеною цим Законом кількістю громадян України та підлягають внесенню на розгляд Верховної Ради України у порядку, встановленому цим Законом;

народна вимога – право визначеної цим Законом кількості громадян України, використовуючи офіційний веб-сайт Верховної Ради України, відхиляти прийняті Верховною Радою України закони, що не набрали чинності, наслідком чого є повернення їх Головою Верховної Ради України для повторного розгляду Верховною Радою України і врахування вмотивованих і сформульованих у народній вимозі пропозицій;

народна законодавча ідея – це сформульована у довільній формі проблема у правовому регулюванні певного питання та загальні шляхи її законодавчого вирішення;

ініціативна група – група громадян України, які за допомогою використання електронних підписів звертаються з народною законодавчою ініціативою до Верховної Ради України через її офіційний веб-сайт, заповнивши спеціальну форму;

Реєстр народних законодавчих ініціатив – електронна інформаційна база даних, розміщена на офіційному веб-сайті Верховної Ради України, що

містить внесені до Верховної Ради України народні законодавчі ініціативи. Положення про порядок ведення Реєстру народних законодавчих ініціатив затверджується Головою Верховної Ради України;

особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування – особи, визначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

Стаття 2. Законодавство про народну законодавчу ініціативу

1. Правову основу реалізації громадянами України права народної законодавчої ініціативи складають Конституція України, цей Закон, Регламент Верховної Ради України, інші закони України.

Стаття 3. Принципи реалізації права народної законодавчої ініціативи

1. Принципами реалізації права народної законодавчої ініціативи є:

- народовладдя;
- законність;
- відповідальність перед суспільством та державою;
- відкритість та підзвітність законодавчої діяльності;
- вільна та особиста участь у народній законодавчій ініціативі;
- свобода та рівність проведення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи;
- розвиток парламентаризму.

Стаття 4. Право народної законодавчої ініціативи

1. Право народної законодавчої ініціативи – це гарантована Конституцією України можливість громадян України внести у відповідності до положень цього Закону на розгляд Верховної Ради України законопроект, законодавчу ідею або народну вимогу, які у випадку їх підтримки належною кількістю громадян України, визначеною цим Законом, підлягають обов'язковому розгляду Верховною Радою України.

2. Право народної законодавчої ініціативи належить громадянам України, які мають право голосу на виборах та референдумах.

3. Не мають права участі у народній законодавчій ініціативі громадяни України, яких визнано судом недієздатними.

Стаття 5. Обмеження щодо реалізації права народної законодавчої ініціативи

1. Народна законодавча ініціатива не може бути спрямована на:
  - порушення конституційного ладу та територіальної цілісності України, підризу її безпеки, незаконного захоплення державної влади;
  - розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі;
  - звуження змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина;
  - врегулювання питань амністії, податків та бюджету.
2. Реалізація права народної законодавчої ініціативи не допускається в умовах воєнного або надзвичайного стану.
3. Повторне внесення народної законодавчої ініціативи (законопроект або законодавча ідея) на розгляд Верховної Ради України, що вже вносилися, але не була підтримана необхідною кількістю громадян України, може бути реалізоване не раніше ніж через шість місяців з дня закінчення строку для збору підписів на її підтримку.
4. Народна вимога не застосовується до законів про внесення змін до Конституції України, а також законів з питань податків, бюджету та амністії. Народна вимога не може бути застосована двічі щодо одного й того самого закону. Народна вимога не може бути застосована до законів, ініційованих Президентом України і Кабінетом Міністрів України протягом першого року їх повноважень.

Стаття 6. Сфера застосування цього Закону

1. Дія цього Закону поширюється на відносини, пов'язані із реалізацією громадянами України права народної законодавчої ініціативи.
2. Дія цього Закону не застосовується щодо реалізації:
  - права громадян на звернення;
  - права громадян ініціювати референдум;
  - права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, що належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України.

Розділ II

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НАРОДУ НА ВНЕСЕННЯ ЗАКОНОПРОЕКТУ НА РОЗГЛЯД ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Стаття 7. Внесення законопроекту до Верховної Ради України

1. Громадяни України (ініціативна група) мають право з використанням електронних підписів звернутися до Верховної Ради України через її офіційний веб-сайт із текстом законопроекта, заповнивши спеціальну форму. Разом із законопроектом вноситься порівняльна таблиця до нього (у разі внесення ним змін до інших законів України), пояснювальна записка, проект постанови, яку пропонується Верховній Раді України прийняти за результатами його розгляду, а також відповідне подання, із зазначенням автора(ів) (ініціатора(ів)) законопроекту (прізвище, ім'я, по-батькові, контакти, в т.ч. електронна адреса). Вказані у поданні особи представлятимуть законопроект у Верховній Раді України та її органах.

2. Супровідні документи до законопроекту оформлюються відповідно до статті 91 Регламенту Верховної Ради України.

3. Законопроект та супровідні документи до нього включаються до Реєстру народних законодавчих ініціатив.

4. У включенні законопроекту до Реєстру народних законодавчих ініціатив відмовляється у разі, якщо він поданий з порушенням вимог частин першої та другої цієї статті.

Стаття 8. Попередній розгляд законопроекту у головному комітеті Верховної Ради України

1. Законопроект не пізніше ніж через три робочі дні після його включення до Реєстру народних законодавчих ініціатив направляється Головою Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першим заступником, заступником Голови Верховної Ради України в комітет, який відповідно до предметів відання комітетів визначається головним з попереднього розгляду законопроекту.

2. Головний комітет не пізніше ніж через десять робочих днів після отримання законопроекту здійснює перевірку його положень на предмет наявності чи відсутності у них норм, спрямованих на порушення конституційного ладу та територіальної цілісності України, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, звуження змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина, чи не створює законопроект законодавчі колізії, а також чи не стосується законопроект питань амністії, податків та бюджету. Крім того головний комітет перевіряє дотримання строків щодо повторного внесення раніше відхиленого законопроекту, визначених статтею 11 цього Закону.

3. За результатами перевірки, передбаченої частиною другою цієї статті, головний комітет готує обґрунтований висновок, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті Верховної Ради України або на офіційному веб-сайті головного комітету.

Стаття 9. Оприлюднення законопроекту

1. У разі, якщо висновок головного комітету щодо попереднього розгляду законопроекту є позитивним, то законопроект оприлюднюється у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

2. У разі невідповідності законопроекту вимогам, зазначеним у частині другій статті 8 цього Закону, його оприлюднення не здійснюється, про що повідомляється автору(ам) (ініціатору(ам)) протягом двох робочих днів.

3. Дата оприлюднення законопроекту у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України є датою початку збору підписів на його підтримку.

Стаття 10. Підтримання законопроекту громадянами України

1. Підтримання законопроекту відбувається із застосуванням громадянами України електронного підпису.

2. Законопроект вважається підтриманим, якщо з дня його оприлюднення у Реєстрі народних законодавчих ініціатив протягом дев'яноста календарних днів його підтримають не менше двохсот п'ятдесяти тисяч громадян України.

3. Збір підписів припиняється достроково за умови набрання законопроектом двохсот п'ятдесяти тисяч підписів громадян України на його підтримку і більше.

4. Громадяни України, які підтримали внесення законопроекту на розгляд Верховної Ради України, можуть до закінчення строку для збору підписів, визначеного частинами другою та третьою цієї статті, відкликати свій підпис.

5. У випадку підтримки законопроекту не менше як двомастами п'ятдесятьма тисячами підписів громадян України, він реєструється в Апараті Верховної Ради України відповідно до статті 92 Регламенту Верховної Ради України.

6. У випадку не набрання законопроектом необхідної кількості підписів у визначеній частиною другою цієї статті строк законопроект вважається таким, що відхилений.

Стаття 11. Повторне внесення на розгляд Верховної Ради України відхиленого законопроекту

1. Повторне внесення на розгляд Верховної Ради України відхиленого

(або схожого за предметом правового регулювання) законопроекту може бути реалізоване не раніше ніж через шість місяців з дня закінчення строку для збору підписів на його підтримку. Раніше зібрані підписи на підтримку законопроекту не можуть бути використані для підтримки повторно внесеного законопроекту.

Розділ III

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НАРОДУ НА ВНЕСЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІДЕЇ НА РОЗГЛЯД ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Стаття 12. Внесення законодавчої ідеї до Верховної Ради України

1. Громадяни України (ініціативна група) можуть з використанням електронних підписів звернутися до Верховної Ради України через її офіційний веб-сайт із законодавчою ідеєю, заповнивши спеціальну форму. Разом із законодавчою ідеєю вноситься відповідне подання, із зазначенням автора(ів) (ініціатора(ів)) законодавчої ідеї (прізвище, ім'я, по-батькові, контакти, в т.ч. електронна адреса). Зазначені у поданні особи представлятимуть законодавчу ідею у Верховній Раді України та її органах.

2. Законодавча ідея включається до Реєстру народних законодавчих ініціатив.

3. У включенні законодавчої ідеї до Реєстру народних законодавчих ініціатив відмовляється у разі, якщо вона подана з порушенням вимог частини першої цієї статті.

Стаття 13. Попередній розгляд законодавчої ідеї у головному комітеті Верховної Ради України

1. Законодавча ідея не пізніше ніж через три робочі дні після її включення до Реєстру народних законодавчих ініціатив направляється Головою Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першим заступником, заступником Голови Верховної Ради України в комітет, який відповідно до предметів відання комітетів визначається головним з попереднього розгляду законодавчої ідеї.

2. Головний комітет не пізніше ніж через десять робочих днів після отримання законодавчої ідеї здійснює перевірку її положень на предмет наявності чи відсутності у них механізмів, спрямованих на порушення

конституційного ладу та територіальної цілісності України, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, звуження змісту та обсягу прав і свобод людини і громадянина, чи не створює законодавча ідея законодавчих колізій, а також чи не стосується законодавча ідея питань амністії, податків та бюджету. Крім того головний комітет перевіряє дотримання строків щодо повторного внесення раніше відхиленої законодавчої ідеї, визначених статтею 16 цього Закону.

3. Головний комітет за результатами перевірки законодавчої ідеї готує обґрунтований висновок, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті Верховної Ради України або на офіційному веб-сайті головного комітету.

Стаття 14. Оприлюднення законодавчої ідеї

1. У разі, якщо висновок головного комітету щодо попереднього розгляду законодавчої ідеї є позитивним, то законодавча ідея оприлюднюється у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

2. У разі невідповідності законодавчої ідеї вимогам, зазначеним у частині другій статті 12 цього Закону, її оприлюднення не здійснюється, про що повідомляється автору(ам) (ініціатору(ам)) протягом двох робочих днів.

3. Дата оприлюднення законодавчої ідеї у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України є датою початку збору підписів на її підтримку.

Стаття 15. Підтримання законодавчої ідеї громадянами України

1. Підтримання законодавчої ідеї відбувається із застосуванням громадянами України електронного підпису.

2. Законодавча ідея вважається підтриманою, якщо з дня її оприлюднення у Реєстрі народних законодавчих ініціатив протягом дев'яноста календарних днів її підтримають не менше двохсот п'ятдесяти тисяч громадян України.

3. Збір підписів припиняється достроково за умови набрання законодавчою ідеєю двохсот п'ятдесяти тисяч підписів громадян України на її підтримку і більше.

4. Громадяни України, які підтримали внесення законодавчої ідеї на розгляд Верховної Ради України, можуть до закінчення строку для збору підписів, визначеного частинами другою та третьою цієї статті, відкликати свій підпис.

5. У випадку не набрання законодавчою ідеєю необхідної кількості підписів у визначений частиною другою цієї статті строк законодавча ідея

вважається такою, що відхилена.

Стаття 16. Повторне внесення на розгляд Верховної Ради України відхиленої законодавчої ідеї

1. Повторне внесення на розгляд Верховної Ради України відхиленої законодавчої ідеї може бути реалізоване не раніше ніж через шість місяців з дня закінчення строку для збору підписів на її підтримку. Раніше зібрані підписи на підтримку законодавчої ідеї не можуть бути використані для підтримки повторно внесеної законодавчої ідеї.

Стаття 17. Розробка законопроекту на основі законодавчої ідеї

1. У випадку підтримки законодавчої ідеї не менше як двомастами п'ятдесятьма тисячами голосів громадян України, вона за дорученням Верховної Ради України направляється в комітет, який відповідно до предметів відання комітетів визначається головним з розгляду питань, що становлять предмет законодавчої ідеї, для організації розробки законопроекту на основі законодавчої ідеї.

2. Головний комітет не пізніше ніж через тридцять календарних днів з дня отримання законодавчої ідеї розробляє законопроект на основі законодавчої ідеї.

3. У разі необхідності головний комітет приймає обґрунтоване рішення про продовження строку, зазначеного у частині другій цієї статті, але не більш як на тридцять календарних днів.

4. Розроблений головним комітетом законопроект реєструється в Апараті Верховної Ради України відповідно до статті 92 Регламенту Верховної Ради України.

Розділ IV

РЕАЛІЗАЦІЯ НАРОДНОЇ ВИМОГИ

Стаття 18. Внесення народної вимоги до Верховної Ради України

1. Прийнятий Верховною Радою України закон, перед його підписанням Головою Верховної Ради України в остаточній редакції, оприлюднюється на офіційному веб-сайті Верховної Ради України. Громадяни України (ініціативна група) протягом двох робочих днів з дня оприлюднення прийнятого Верховною Радою України закону можуть із використанням електронних підписів звернутися до Верховної Ради України через її офіційний веб-сайт із народною вимогою з вмотивованими і

сформульованими пропозиціями, заповнивши спеціальну форму. Разом із народною вимогою вноситься відповідне подання, із зазначенням автора(ів) (ініціатора(ів)) народної вимоги (прізвище, ім'я, по-батькові, контакти, в т.ч. електронна адреса). Зазначені у поданні особи представлятимуть народну вимогу у Верховній Раді України та її органах.

2. Народна вимога включається до Реєстру народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

3. У включенні народної вимоги до Реєстру народних законодавчих ініціатив відмовляється у разі, якщо вона подана з порушенням вимог частини першої цієї статті, про що повідомляється автору(ам) (ініціатору(ам)) протягом двох робочих днів.

Стаття 19. Підтримання народної вимоги громадянами України

1. Підтримання народної вимоги відбувається із застосуванням громадянами України електронного підпису.

2. У разі, якщо протягом двох робочих днів з дня оприлюднення народної вимоги у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України народну вимогу підтримали не менше як дві тисячі громадян України, то Голова Верховної Ради України не підписує відповідний закон і протягом одного робочого дня робить про це повідомлення на офіційному веб-сайт Верховної Ради України. У разі, якщо протягом трьох робочих днів з дня такого повідомлення Головою Верховної Ради України народну вимогу підтримали не менше як тридцять п'ять тисяч громадян України (включаючи попередні зібрані підписи на підтримання народної вимоги), то строк для підтримання народної вимоги продовжується до тридцяти календарних днів.

3. Народна вимога вважається підтриманою, якщо з дня її оприлюднення у Реєстрі народних законодавчих ініціатив протягом тридцяти календарних днів її підтримають не менше трьохсот п'ятдесяти тисяч громадян України.

4. Збір підписів припиняється достроково за умови набрання народною вимогою трьохсот п'ятдесяти тисяч підписів громадян України на її підтримку і більше.

5. Громадяни України, які підтримали народну вимогу, можуть до закінчення строку для збору підписів, визначеного частинами третьою та четвертою цієї статті, відкликати свій підпис.

6. У випадку не набрання народною вимогою необхідної кількості підписів у визначеній частиною другою цієї статті строк народна вимога вважається такою, що відхилена.

7. У разі, якщо народну вимогу підтримає визначена у частині третій

цієї статті кількість громадян України, то Голова Верховної Ради України повертає закон для його повторного розгляду Верховною Радою України з урахуванням сформульованих у народній вимозі пропозицій.

8. У разі, якщо дві і більше народні вимоги щодо одного й того самого прийнятого Верховною Радою України закону були підтримані належною кількістю громадян України, то Голова Верховної Ради України повертає закон для його повторного розгляду Верховною Радою України з урахуванням сформульованих у таких народних вимогах пропозицій.

Стаття 20. Процедурні наслідки повернення Головою Верховної Ради України на повторний розгляд Верховною Радою України закону з сформульованими у народній вимозі пропозиціями

1. Наслідком повернення Головою Верховної Ради України на повторний розгляд Верховною Радою України закону з сформульованими у народній вимозі пропозиціями є скасування результатів голосування народних депутатів України за закон у цілому і відкриття процедури його повторного розгляду у Верховній Раді України.

2. Закон, повернений Головою Верховної Ради України до Верховної Ради України для повторного розгляду, після його підготовки у головному комітеті розглядається позачергово на пленарному засіданні Верховної Ради України, але не пізніш як через тридцять календарних днів після його повернення з сформульованими у народній вимозі пропозиціями, якщо Верховною Радою України не прийнято іншого рішення.

Стаття 21. Підготовка до розгляду сформульованих у народній вимозі пропозицій на пленарному засіданні Верховної Ради України

1. Сформульовані у народній вимозі пропозиції до поверненого Головою Верховної Ради України закону розглядаються у головному комітеті, який здійснював підготовку його остаточної редакції.

2. Інші комітети з власної ініціативи або за зверненням головного комітету можуть розглянути сформульовані у народній вимозі пропозиції на своїх засіданнях та не пізніш як у десятиденний строк з дня надходження такого звернення надіслати свої висновки до головного комітету.

3. Під час розгляду сформульованих у народній вимозі пропозиції до поверненого Головою Верховної Ради України закону головний комітет вивчає обґрунтованість кожної окремої пропозиції та ухвалює висновок щодо доцільності її прийняття чи відхилення.

4. Закон із сформульованими у народній вимозі пропозиціями подається головним комітетом у вигляді порівняльної таблиці, яка містить:

- 1) текст статей прийнятого закону, до яких сформульовані у народній вимозі пропозиції;
- 2) текст пропозицій, сформульованих у народній вимозі;
- 3) рішення головного комітету щодо кожної запропонованої пропозиції і його коротке обґрунтування;
- 4) остаточний текст відповідних статей, частин або пунктів статей, який рекомендується головним комітетом для прийняття Верховною Радою України.

5. Якщо сформульовані у народній вимозі пропозиції зводяться до вимоги відхилити прийнятий закон, порівняльна таблиця не подається.

6. Сформульовані у народній вимозі пропозиції можуть бути направлені Головою Верховної Ради України, а в разі його відсутності - Першим заступником або заступником Голови Верховної Ради України для надання висновку у відповідні структурні підрозділи Апарату Верховної Ради. Висновки, підготовлені за результатами такої експертизи, направляються Голові Верховної Ради України, головному комітету та надаються народним депутатам України.

7. Сформульовані у народній вимозі пропозиції разом з висновком головного комітету, порівняльною таблицею та іншими супровідними документами надаються народним депутатам України не пізніше як за три дні до розгляду питання на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Стаття 22. Порядок розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України сформульованих у народній вимозі пропозицій до поверненого Головою Верховної Ради України закону

1. Сформульовані у народній вимозі пропозиції до поверненого Головою Верховної Ради України закону розглядаються на пленарному засіданні Верховної Ради України в порядку голосування пропозицій і поправок, визначеному статтею 45 Регламенту Верховної Ради України з урахуванням особливостей, встановлених розділом IV цього Закону.

2. Розгляд сформульованих у народній вимозі пропозицій починається з доповіді цих пропозицій особою, визначеною ініціативною групою. Відсутність цієї особи не перешкоджає розгляду питання. Після доповіді заслуховується співдоповідь головного комітету. Доповідач та співдоповідач відповідають на запитання народних депутатів України.

3. Після закінчення доповіді та співдоповіді головуючий на пленарному засіданні ставить на голосування сформульовані у народній вимозі пропозиції у тому порядку, в якому вони викладені у народній вимозі, або в іншому визначеному Верховною Радою України порядку.

4. Обговорення окремих сформульованих у народній вимозі пропозицій до поверненого Головою Верховної Ради України закону проводиться лише за процедурним рішенням Верховної Ради України.

Стаття 23. Голосування сформульованих у народній вимозі пропозицій до поверненого Головою Верховної Ради України закону

1. У разі якщо у народній вимозі пропонується відхилити прийнятий закон, голосування проводиться щодо відхилення закону в цілому. Якщо пропозиція про відхилення закону в цілому підтримана більшістю голосів народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради України, закон вважається відхиленим.

2. У разі якщо сформульована у народній вимозі пропозиція про відхилення закону в цілому не підтримана Верховною Радою України, голосування проводиться щодо повторного прийняття закону в цілому (долання народного вето), і він вважається прийнятим у цілому, якщо на його підтримку отримано не менш як дві третини голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, після чого закон підписується Головою Верховної Ради України і направляється на підпис Президенту України.

3. Якщо сформульована у народній вимозі пропозиція не підтримана більшістю голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, вона вважається відхиленою. Текст статті, до якої вносилися сформульована у народній вимозі пропозиція, залишається у попередній редакції.

4. Після завершення голосування сформульованих у народній вимозі пропозицій проводиться голосування щодо прийняття закону в цілому.

5. У разі прийняття всіх сформульованих у народній вимозі пропозицій закон вважається прийнятим у цілому, якщо за нього проголосувала більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. При цьому, якщо закон не отримав більшості голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України на підтримку, він вважається відхиленим.

6. Якщо Верховна Рада України під час повторного розгляду частково прийняла сформульовані у народній вимозі пропозиції і проголосувала за закон не менш як двома третинами голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, він вважається знову прийнятим з подоланням народного вето. При цьому, якщо закон не отримав двох третин голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України на підтримку, він вважається відхиленим.

7. Якщо Верховна Рада України під час повторного розгляду повністю

відхиляє сформульовані у народній вимозі пропозиції, вона має прийняти цей закон у цілому не менш як двома третинами голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. При цьому, якщо закон не отримав двох третин голосів народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України на підтримку, він вважається відхиленим.

Стаття 24. Направлення закону, прийнятого після повторного розгляду, на підпис Президенту України

1. Прийнятий після повторного розгляду закон із сформульованими у народній вимозі пропозиціями оформляється головним комітетом відповідно до статті 130 Регламенту Верховної Ради України і подається на підпис Голові Верховної Ради України, який підписує та невідкладно направляє його Президентові України.

2. Президент України зобов'язаний підписати та офіційно оприлюднити протягом десяти днів закон, прийнятий Верховною Радою України після повторного розгляду за народною вимогою.

Розділ V

АГІТАЦІЯ ЗА ПІДТРИМАННЯ (НЕПІДТРИМАННЯ) НАРОДНОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ

Стаття 25. Агітація за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи

1. Громадяни України, політичні партії, а також громадські організації, зареєстровані у встановленому законом порядку, можуть проводити агітацію за підтримання (непідтримання) законопроекту, народної законодавчої ідеї і народної вимоги, внесених ініціативною групою.

2. Агітація за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи – це здійснення будь-якої діяльності, що спонукає громадян України підтримати із застосуванням електронного підпису народну законодавчу ініціативу або утриматися від її підтримання.

3. Громадяни України мають право вільно і всебічно обговорювати народну законодавчу ініціативу, офіційні інформаційні матеріали народної законодавчої ініціативи, можливі наслідки її прийняття, особисто вести або

Розроблено авторським колективом ГО «Український Інститут Прямої Демократії» та Інститутом законодавства Верховної Ради України

© ГО «Український Інститут Прямої Демократії» 2019

Київ, Україна

Листопад 2019 року

брати участь у проведенні агітації щодо підтримання чи непідтримання народної законодавчої ініціативи.

4. Агітація за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи може проводитися у таких формах:

1) проведення зборів громадян, дебатів, дискусій та інших публічних заходів агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи;

2) проведення мітингів, походів, демонстрацій, пікетів як за так і проти народної законодавчої ініціативи;

3) встановлення інформаційних наметів для агітації;

4) оприлюднення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації, в мережі Інтернет виступів, думок, інтерв'ю, нарисів, відеофільмів, інших публікацій та повідомлень за чи проти народної законодавчої ініціативи;

5) розповсюдження листівок, плакатів та інших друкованих агітаційних матеріалів чи друкованих видань, в яких розміщено матеріали агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи;

6) публічні заклики підтримувати чи не підтримувати народну законодавчу ініціативу, надання публічних оцінок змісту народної законодавчої ініціативи;

7) в інших формах, що не суперечать Конституції та законам України.

5. Ініціативна група має право розпочати агітацію за підтримання народної законодавчої ініціативи у формах, передбачених частиною четвертою цієї статті, після оприлюднення народної законодавчої ініціативи у Реєстрі народних законодавчих ініціатив на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

6. Ініціативна група на власний розсуд може виготовляти матеріали агітації за підтримання народної законодавчої ініціативи, розміщати їх у засобах масової інформації усіх форм власності та у мережі Інтернет.

Стаття 26. Обмеження щодо агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи

1. Під час агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи забороняється поширення у будь-якій формі матеріалів, що містять заклики до порушення конституційного ладу та територіальної цілісності України, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі.

2. Під час агітації за підтримання (непідтримання) народної

Розроблено авторським колективом ГО «Український Інститут Прямої Демократії» та Інститутом законодавства Верховної Ради України

© ГО «Український Інститут Прямої Демократії» 2019

Київ, Україна

Листопад 2019 року

законодавчої ініціативи забороняється надавати або обіцяти надати громадянам України послуги, грошові кошти, подарунки та інші матеріальні цінності (крім агітаційних матеріалів), знижки на товари або послуги, з метою схилити їх підтримати або не підтримати народну законодавчу ініціативу.

3. Участь в агітації в будь-якій формі за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи забороняється:

1) іноземцям та особам без громадянства;

2) особам, визначеним у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

3) органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування.

4. Забороняється використання приміщень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, інших державних органів, органів місцевого самоврядування для проведення заходів агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи.

Стаття 27. Обмеження щодо фінансування агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи

1. Громадянам України, політичним партіям, а також громадським організаціям, зареєстрованим в установленому законом порядку, забороняється отримання коштів для фінансування агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи від:

1) органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, інших державних органів, органів місцевого самоврядування;

2) державних та комунальних підприємств, установ та організацій, а також юридичних осіб, в яких не менше десяти відсотків статутного капіталу або прав голосу прямо або опосередковано належать державі, органам місцевого самоврядування чи нерезидентам або кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»;

3) іноземних держав, іноземних юридичних осіб, іноземців та осіб без громадянства, а також юридичних осіб, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є іноземці чи особи без громадянства;

4) незареєстрованих громадських об'єднань, благодійних та релігійних об'єднань (організацій);

5) громадян України, які не досягли 18-річного віку, громадян України, яких судом визнано недієздатними, а також анонімних осіб або під псевдонімом.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НАРОДНУ ЗАКОНОДАВЧУ ІНІЦІАТИВУ

Стаття 28. Відповідальність за порушення законодавства про народну законодавчу ініціативу

1. Особи, винні в порушенні законодавства про народну законодавчу ініціативу, притягуються до відповідальності у порядку, встановленому законом.

Розділ VII

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до статті 93 Конституції України (щодо законодавчої ініціативи народу)».

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122 із наступними змінами):

а) у статті 212-9:

назву після слів «проведення референдуму» доповнити словами «агітації при здійсненні права народної законодавчої ініціативи»;

частину першу після слів «проведення референдуму» доповнити словами «агітації при здійсненні права народної законодавчої ініціативи»;

б) у статті 212-10:

назву після слів «передвиборної агітації» доповнити словами «агітації при здійсненні права народної законодавчої ініціативи»;

частину першу після слів «передвиборної агітації» доповнити словами «агітації при здійсненні права народної законодавчої ініціативи»;

2) у Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131 із наступними змінами):

а) у статті 157:

назву після слів «брати участь у референдумі» доповнити словами «здійсненню права народної законодавчої ініціативи»;

частину першу після слів «брати участь у референдумі» доповнити словами «здійсненню права народної законодавчої ініціативи»;

б) у статті 159-1:

назву після слів «місцевого референдуму» доповнити словами «агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи»;

частину другу викласти у такій редакції:

«2. Умисне здійснення внеску на підтримку політичної партії особою, яка не має на те права, або від імені юридичної особи, яка не має на те права, умисне здійснення внеску на користь політичної партії фізичною особою або від імені юридичної особи у великому розмірі, умисне надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму фізичною особою або від імені юридичної особи у великому розмірі чи особою, яка не має на те права, або від імені юридичної особи, яка не має на те права, а так само умисне отримання внеску на користь партії від особи, яка не має права здійснювати такий внесок, або у великому розмірі, умисне надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи особою, яка не має права надавати таку фінансову (матеріальну) підтримку, умисне отримання у великому розмірі фінансової (матеріальної) підтримки у здійсненні передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму, умисне отримання такої фінансової (матеріальної) підтримки від особи, яка не має права надавати таку фінансову (матеріальну) підтримку, умисне отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи від особи, яка не має права надавати таку фінансову (матеріальну) підтримку, -

караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.»;

в) у статті 160:

назву після слів «учасника референдуму» доповнити словами «громадян під час проведення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи»;

частини першу, другу та третю викласти у такій редакції:

«1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання виборцем, учасником референдуму, громадянином під час проведення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи для себе чи третьої особи неправомірної вигоди за вчинення чи невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права або права голосу (відмова від участі в голосуванні, голосування на виборчій дільниці (дільниці референдуму) більше одного разу, голосування за окремого кандидата на виборах або відмова від такого голосування, передання виборчого бюлетеня (бюлетеня для голосування на референдумі) іншій особі), права підтримати народну законодавчу ініціативу (передача свого електронного підпису для підтримки народної законодавчої ініціативи іншій особі), незалежно від фактичного волевиявлення особи та результатів голосування -

караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк.

2. Пропозиція, обіцянка або надання виборцю чи учаснику референдуму, громадянину під час проведення агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи неправомірної вигоди за вчинення або невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним свого виборчого права чи права на участь у референдумі (відмова від участі в голосуванні, голосування на виборчій дільниці (дільниці референдуму) більше одного разу, голосування за окремого кандидата на виборах, кандидатів від політичної партії, місцевої організації політичної партії або відмова від такого голосування, передача виборчого бюлетеня іншій особі), права підтримати народну законодавчу ініціативу (передача свого електронного підпису для підтримки народної законодавчої ініціативи іншій особі), -

караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.

3. Здійснення передвиборної агітації (агітації референдуму), агітації за підтримання (непідтримання) народної законодавчої ініціативи шляхом надання підприємствам, установам, організаціям неправомірної вигоди або надання безоплатно товарів (крім товарів, що містять візуальні зображення найменування, символіки, прапора політичної партії, вартість яких не перевищує розміру, встановленого законодавством), робіт, послуг -

карається обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років або позбавленням волі на той самий строк з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.»

3) У Регламенті Верховної Ради України, затвердженому Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №№ 14-17, ст. 133 із наступними змінами):

а) частину першу статті 1 після слів «Про статус народного депутата України» доповнити словами «Про народну законодавчу ініціативу»;

б) у статті 20:

абзац третій частини другої після слів «визначені Президентом України як невідкладні» доповнити словами «та внесені у порядку народної законодавчої ініціативи.»;

частину четверту доповнити новим пунктом 3-1 такого змісту:

«3-1) законопроекти, внесені у порядку народної законодавчої ініціативи»;

в) частину першу статті 89 доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«На вимогу не менш двохсот п'ятдесяти тисяч громадян України до Верховної Ради у порядку народної законодавчої ініціативи можуть бути внесені законопроекти, що розглядаються нею позачергово. Порядок, умови та форми участі народу у законодавчому процесі визначаються Законом України «Про народну законодавчу ініціативу.»»;

г) частину четверту статті 90 викласти у такій редакції:

«4. Ініціатор внесення чи представник суб'єкта права законодавчої ініціативи має право на доповідь законопроекту, проекту іншого акта, а представник ініціативної групи, законопроект якої внесений до Верховної Ради в порядку народної законодавчої ініціативи на представлення законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради та на засіданні головного комітету чи тимчасової спеціальної комісії з цього питання.»;

г) статтю 91 доповнити новою частиною восьмою такого змісту:

«8. У разі подання на реєстрацію законопроекту, внесеного до Верховної Ради в порядку народної законодавчої ініціативи, до нього додається підготовлена Апаратом Верховної Ради інформаційна довідка щодо кількості підписів на підтримку законопроекту.»;

д) частину другу статті 97 доповнити новим пунктом 3-1) такого змісту:

«3-1) інформаційна довідка щодо кількості підписів на підтримку законопроекту, внесеного до Верховної Ради в порядку народної законодавчої ініціативи»;

е) частину першу статті 100 доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«До законопроекту, внесеного за народною законодавчою ініціативою, не може бути внесено альтернативний законопроект іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи.»;

є) у статті 106:

назву після слів «наступних читаннях» доповнити словами «а також законопроектів, внесених за народною законодавчою ініціативою, які не були розглянуті Верховною Радою попереднього скликання»;

доповнити новою частиною третьою такого змісту:

«3. Якщо законопроект, внесений за народною законодавчою ініціативою на розгляд Верховної Ради, не розглянутий Верховною Радою поточного скликання, то він включається до порядку денного Верховної Ради нового скликання і розглядається позачергово.»;

ж) частину другу статті 130 після слів «цим Регламентом» доповнити словами «та Законом України «Про народну законодавчу ініціативу.»;

з) доповнити новою главою 22-1 такого змісту:

«Глава 22-1

«ПОВТОРНИЙ РОЗГЛЯД ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ ЗАКОНІВ, ПОВЕРНЕНИХ У ПОРЯДКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НАРОДНОЇ ВИМОГИ»

Стаття 131-1 Порядок повторного розгляду Верховною Радою законів, повернених у порядку реалізації права народної вимоги

1. Повторний розгляд Верховною Радою законів, повернених у порядку реалізації права народної вимоги здійснюється відповідно до Закону України «Про народну законодавчу ініціативу»»;

4). У Законі України «Про комітети Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., №19, ст. 134):

а) частину першу статті 12 доповнити новим пунктом 2-1 такого змісту:

«2-1) опрацюванні народних законодавчих ініціатив відповідно до Закону України «Про народну законодавчу ініціативу»;

б) пункт 2 частини першої статті 16 викласти у такій редакції:

«2) розглядати в порядку і строки, встановлені Регламентом Верховної Ради України, проекти актів Верховної Ради України, народні законодавчі ініціативи відповідно до Закону України «Про народну законодавчу ініціативу», та подавати їх на розгляд Верховної Ради України.»

Голова

Верховної Ради України